

FANO

FACULTAS NOSTRA

ČASOPIS LÉKAŘSKÉ
FAKULTY V PLZNI
UNIVERZITY KARLOVY

04/25

Rozhovor:
MUDr. Vendulka
Machartová, přednostka
Kliniky pracovního
lékařství

Výzva Daruj krev: fakultní
tradice v novém kabátě

Mezinárodní výzkum
iNKT buněk: naděje
v imunoterapii

Univerzita
Karlova

facultas nostra

ČASOPIS LÉKAŘSKÉ FAKULTY V PLZNI UNIVERZITY KARLOVY

PROSINEC 2020

FACULTAS NOSTRA

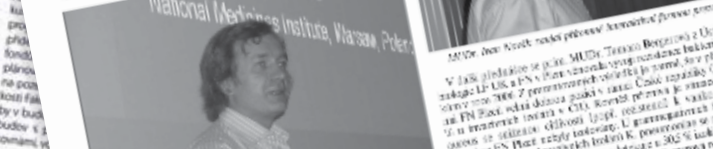
ČÍSLO 60
ZPRÁVODAJ LÉKAŘSKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY V PLZNI

LISTOPAD 2007

SEMINÁŘ

"Infekce vyvolané multirezistentními gramnegativními bakteriemi" 6. 6. 2007

Infekce vyvolané multirezistentními gramnegativními bakteriemi je téma, které se v posledních letech stává stále více aktuálním. Vzhledem k tomu, že tyto bakterie jsou schopny odolávat mnoha antibiotikům, jejich léčba je velmi obtížná. V tomto semináři se zaměříme na aktuální stav v této oblasti a na nové možnosti léčby. Seminář bude probíhat v sálech fakultní nemocnice a bude se konat v jazyce češtiny. Vstup na seminář je zdarma. Místo konání: Fakultní nemocnice, sál 101. Datum: 6. 6. 2007, od 14:00 hodin. Organizátor: Ústav klinické mikrobiologie a infekční medicíny, Fakultní nemocnice. Kontakt: MUDr. J. Machartová, přednostka kliniky, tel. 32 658 1111, e-mail: j.machartova@plzeň.ujk.cz.

Náš časopis
slaví 30 let

Čím víc toho děláš, tím to děláš líp

Takový byl slogan první Večerní vizity roku 2025. Pozvání tentokrát přijal mladý a energický mikrobiolog MUDr. Jakub Hurych, Ph.D., který studentům přiblížil nejen obor mikrobiologie, ale i svůj vlastní přístup k efektivnímu využití času během studia medicíny i v profesním životě. Během poutavé přednášky sdílel osobní zkušenosti, cenné rady a motivoval studenty k aktivnímu přístupu ke studiu i praxi. Nechyběly ani zajímavosti z jeho oboru, které studentům lehce nastínily zákulisí mikrobiologie. Studenti měli navíc prostor klást otázky, po kterých se strhla živá diskuse.

Za spolek Medicus Pilsensis děkujeme všem, kteří se zúčastnili.

FACULTAS NOSTRA | Pro Lékařskou fakultu v Plzni Univerzity Karlovy vydává: NAVA Tisk s.r.o. Grafická úprava: NAVA Tisk s.r.o.

Náklad: 700 výtisků. Vydání č. 200. Redakce nezodpovídá za obsah placené inzerce.

Redakční rada: Prof. MUDr. Jindřich Fínek, Ph.D., MHA, prof. MUDr. Dana Müllerová, Ph.D., Ing. Marie Klečková, Ing. Barbora Černíková, Mgr. Daniela Vítová, Mgr. Lucie Sichingerová.

E-mail: pr@lfp.cuni.cz. Distribuce výtisků zdarma. Neoznačené články jsou redakčními materiály.

Ilustrace na titulní straně: Lenka Jtlebová

Úvodník děkana

30 let Facultas nostra

Tricetileté výročí založení našeho časopisu láká k zamyšlení. Čím byl rok 1995 lepší než ten náš, který jistě nemůžeme nazvat zlatou dobou moudré civilizace? A protože máme ve zvyku si minulost idealizovat, podívejme se, jaké události tehdy hýbaly světem. Papež Jan Pavel II. v Olomouci kromě Zdislavy z Lemberka svatořečil Jana Sarkandra, což je ukázkou toho, že vyznamenat či svatořečit jde prakticky kohokoli. V květnu a červnu byli mrtví při požáru hotelu Olympic v Praze a při železničním neštěstí. V Praze přišlo na koncert skupiny Rolling Stones 130 000 posluchačů, což se nepovedlo ani bratrům Nedvědům. Příznivci heavy metalu mohli navštívit koncert skupiny Iron Maiden. A začali jsme platit za používání dálnic. Z tohoto výčtu se jeví rok 1995 jako mírně ospalý bez razantních politických zvrátů.

Ovšem nesmíme zapomenout, že ve stejném roce probíhalo 11 válek či konfliktů, válčilo se v Kolumbii, Súdánu, Srí Lance, v Gruzii a Abcházii, Chorvatsku, Somálsku, Bosně a Hercegovině, bylo obléháno Sarajevo, válčilo se v Tádžikistánu, ve Rwandě a Čečensku. Z tohoto pohledu se jeví zase mírně ospalým rok 2025. Války, které probíhaly, probíhají, přidaly se války celní a obchodní, prostě lidstvo dělá vše pro to, aby nemohlo žít pohodlně a spokojeně jako nikdy, měříme-li spokojenost nahromaděnými statky.

Facultas nostra se snažila po celou dobu oněch bouřlivých let monitorovat život na fakultě, popisovat její úspěchy, a zejména úspěchy jejích studentů a akademiků. 30 let zrcadlila úspěchy, které se naplnily a vyvrcholily dostavbou kampusu. Není však po 30 letech Facultas nostra (a potažmo celá fakulta) natolik silná, abychom se zmiňovali a diskutovali na jejích stranách i o problémech a našich neúspěších? Neměla by se stát diskusním fórem protichůdných názorů a místem pro polemiku? Vždyť co více může naučit pedagog svého studenta než

pochybovat a kulturně diskutovat, a to bez jakýchkoli limitů a strachu, aby se snad někdo necítil nekomfortně či uražen.

Po 30 letech by se Facultas nostra měla rozhodnout, zda zůstane krásnou barevnou svědkyní ideálního světa, který sice nikdy nebyl, anebo místem, které napomůže, aby se svět takovým někdy stal.

Prof. MUDr. Jindřich Fínek, Ph.D., MHA
děkan Lékařské fakulty UK v Plzni

Facultas nostra se snažila po celou dobu oněch bouřlivých let monitorovat život na fakultě, popisovat její úspěchy, a zejména úspěchy jejích studentů a akademiků

MUDr. Vendulka Machartová, Ph.D.: Pracovní lékařství není jen o vystavování posudků, má široký záběr. A žádné služby

Přednostku kliniky pracovního lékařství FN Plzeň inspirovala k medicíně rodina, ve které bylo hned několik doktorů.

„Můj otec byl lékař, dokonce jsme s ním byli tři roky v Etiopii. Na vlastní oči jsem viděla císaře Haile Selassieho, což je taková zajímavost z dětství. Tatínek ho totiž prováděl v nemocnici v Asmaře po interním oddělení, kde pracoval jako vedoucí lékař. Také teta se strýcem jsou lékaři, i bratr. A teď i dcera. Druhá půlka rodiny byli učitelé, dá se říct, že jsem taková jejich kombinace,“ říká s úsměvem MUDr. Vendulka Machartová, Ph.D.

A proč obor pracovního lékařství?

Když jsme skončili medicínu, měli jsme s manželem již dceru. On tehdy nastoupil na anesteziologicko-resuscitační kliniku zde ve fakultní nemocnici, to znamenalo velké vytížení, hodně služeb. Hledala jsem tedy nějaký klidnější obor. A pracovní lékařství je obor, kde v současnosti nemáme služby, a i když jsme tenkrát měli lůžkové oddělení, služeb bylo velmi málo. Rozhodla za mě tedy okolnost, že někdo musí být doma s dětmi.

A to bývá obvykle žena. Litujete toho někdy?

Ne, protože náš obor je velmi široký. Museli jsme mít první atestaci z interny, a ta mě vždy zajímala. Druhá, nastavbová část byla atestace, která se tehdy jmenovala Hygiena práce a nemoci z povolání. Právě o nemocech z povolání byl obor pracovní lékařství především. A zůstala jsem u něho od roku 1985 až dosud.

To můžete dobře posoudit, jak se váš obor vyvíjel napříč dobou?

Zpočátku byl opravdu jen o nemocech z povolání, takže jsme se věnovali poškození zdraví z práce. V roce 1993 se pak předpisy změnily, oficiální název už byl Pracovní lékařství, a to, co dříve bylo úkolem závodních lékařů, se dostalo do naší náplně. Problematika se rozšířila o posuzování zdravotní způsobilosti k práci. To dnes tvoří polovinu naší činnosti, druhá polovina jsou stále nemoci z povolání. Ve FN posuzujeme všechny zaměstnance, na lékařské fakultě nově také, jinak

máme zhruba sto firem z Plzně a okolí, které u nás mají žádosti o posouzení zdravotní způsobilosti k práci.

Máte nemoci z povolání nějak rozdělené, například podle stupně rizika?

Spíše podle toho, do jaké skupiny rizikových faktorů určitá nemoc patří, nebo jaký orgán je zasažen. Historicky nejčastější byla intoxikace olovem – chronická otrava olovem, což bylo i tématem mé PhD práce v roce 2005. Toxikologie mě ostatně vždy zajímala, ale později, zvláště od roku 2002, kdy jsem se stala přednostkou, už na ni nebylo moc času.

To jsou tedy rizikové faktory chemických látek. Jaké dále?

Dále fyzikální faktory. Sem patří nejen vibrace, hluk, ale také faktor dlouhodobé, nadměrné a jednostranné zátěže. Tedy nemoci spojené s opakovanou manipulací s předměty, například práce u linky, kde jsou opakované svalové síly a stanovená frekvence pohybů. V současné době do této skupiny patří postižení bederní páteře a celá řada dalších diagnóz. Nejčastěji uznávanou nemocí z povolání je syndrom karpálního tunelu, dále pak epikondylitidy, tendinitidy, artrózy a další nemoci pohybového aparátu.

Třetí skupinou jsou plicní nemoci z povolání, což je poměrně široká kapitola, do které patří silikózy, pneumokoniózy uhlokokpů, azbestózy, plicní nádory z různých příčin a alergická onemocnění jako astma bronchiale nebo exogenní alergická alveolitida, jinak řečeno farmářská plic z plesnivého sena, slámy i z jiných faktorů. A čtvrtou kapitolou jsou kožní nemoci z povolání, tedy ekzémy, akutní záněty kůže, karcinomy kůže, například z různých chemických látek, s kterými může být kůže v kontaktu. Dříve býval například problém s latexem, a to často ve zdravotnictví, kde se používaly latexové rukavice. Dnes naštěstí už máme nitrilové rukavice, alergie tedy není tak častá. Pátou kapitolou tvoří infekční nemoci z povolání, například covid, ten může být u zdravotníků za určitých podmínek uznán jako nemoc z povolání.

Nebo sem patří hepatitidy, tuberkulóza i skupina nemocí přenášených ze zvířat na člověka, hlavně lymeská borelióza, klíšťová encefalitida a další. Ale řadíme sem i tropické nemoci, a to v souvislosti s pracovními cestami zaměstnanců českých firem do zahraničí. V České republice platí, že posoudit nemoc z povolání může jenom pracoviště, které má povolení ministerstva zdravotnictví. Každých deset let musíme tedy žádat o akreditaci, kterou dostaneme jen v případě, že máme alespoň dva atestované lékaře v oboru pracovní lékařství.

A jak jste na tom s lékaři v současné době?

Nyní máme šest atestovaných lékařů, za což jsme rádi, ale jedna lékařka je na mateřské dovolené a uvítali bychom další posílení týmu. Posuzování nemocí z povolání provádíme pro celý Plzeňský a Karlovarský kraj, k tomu preventivní prohlídky zaměstnanců. Náš obor je pochopitelně spojený s množstvím administrativy a množstvím právních předpisů, musíme mít přehled v legislativních předpisech pro zdravotnictví, ale také o souvisejících předpisech například v zákoníku práce apod.

Když tedy posoudíte, že se opravdu jedná o nemoc z povolání, má dotčený pracovník nárok na nějaké kompenzace?

Ano, má nárok na bolestné a také na ztížení společenského uplatnění, pokud má onemocnění trvalé následky. A ze zákoníku práce mají nárok na 100% nemocenskou. Nemoci z povolání a vyšetření související s diagnostikou jsou placené ze zdravotního pojištění. Dvě komerční pojišťovny mají pak na starosti povinné pojištění zaměstnavatelů proti nemoci z povolání a pracovnímu úrazu, a také toto odškodňují. Preventivní prohlídky musí hradit zaměstnavatel, vstupní prohlídku si platí zaměstnanec sám. Každé vyšetření u nás tedy končí posudkem, na jehož konci je také informace o možnosti odvolat se.

To už zavání nejen medicínou, ale také právníčinou...

Ano, občas chodíme po tenkém ledě, někdy to končí u soudu. Ostatně jsem také soudní znalec, a vím, že ještě větší problémy jsou v souvislosti s pracovními úrazy. Spory se často táhnou spoustu let.

Je nějaká profese, o které byste řekla, že je v souvislosti se vznikem nemoci z povolání nejrizikovější?

Každé povolání má svoje riziko. Ale myslím, že velmi podceněna je expozice chemickým látkám. Řada pracovníků tady na Plzeňsku pracuje s izokyanáty, to je chemická látka, která často způsobuje astma bronchiale. V jiné firmě se používají epoxidové pryskyřice, které způsobují kožní alergie.

A je naopak zaměstnání bezpečné, kde se nemusíme bát nemoci z povolání?

Říká se, že práce v kanceláři je nenáročná. Zajímavé však je, že je už dlouho připravený předpis, který určuje, jak sledovat zaměstnance, kteří dlouhodobě pracují s počítačem. Což úplně není o lokální svalové zátěži končetin, ale o zátěži pro oči. Sekretářka ve firmě, která vyřizuje celý den agendu, se také celou tu pracovní dobu dívá do monitoru, což není ideální. Za tak krátkou dobu, kdy s počítači pracujeme, se ani ještě nedá posoudit, jak moc je to škodlivé. Těmto lidem navíc chybí pohyb, mají sedavé zaměstnání. Spolupracuji s kolegy ze Západočeské univerzity, kteří se s pomocí virtuální reality snaží tyto zaměstnance rozhýbat. Některé firmy už si pro kancelářské profese tento program zakoupily, zaměstnanci si v rámci desetiminutové pauzy zacvičí. Cvičení začíná dechovým

cvičením, pak následuje pohybová aktivita. Takové cvičení pomocí virtuální reality se používá už i u nás na rehabilitačním oddělení pro pacienty například s úrazy horních končetin, po operacích apod.

Objevují se nějaké nemoci z povolání u pedagogů?

Ano, dysfonie hlasivek, uzlíky na hlasívkách, to jsou nemoci, které se objevují. Problém je, že léčba u nich bývá dlouhodobá a hlas by se při ní neměl zatěžovat, takže nakonec musí tuto profesi opustit. Což vlastně platí u většiny nemocí z povolání. Rizikovým obdobím u učitelů je podzim, po dlouhé pauze prázdnin. V této souvislosti je také zajímavé, že se na pedagogických fakultách dlouho nevěnovali u studentů problematice, jak správně používat hlas, podobně jako tomu bývá například u herců. Postupně se na fakulty zavádí semináře, kde se budoucí učitelé učit se svým hlasem správně zacházet.

Faktory, které ovlivňují duševní stav zaměstnanců, do nemoci z povolání nepatří?

Duševní onemocnění v našem seznamu nemocí z povolání nejsou.

Ale psychologickou ambulanci přitom na klinice máte...

Máme. Protože u chemických faktorů svědčí o intoxikaci i psychická porucha, vždyť některé látky se zneužívají i jako drogy, a někteří zaměstnanci se mohou intoxikovat nevědomky. Psychotesty mohou tyto věci odhalit. Další náplní práce naší psycholožky je posouzení, zda lidé, kteří u nás chtějí pracovat a jsou v péči psychologa, práci zvládnou, například směnný provoz a podobně. Také zajišťuje supervizi pro tým zaměstnanců, kteří se starají o naše starší pacienty hospitalizované ve FN na Borech, aby je neohrožoval syndrom vyhoření. Dříve jsme zajišťovali povinné psychotesty pro řidiče, teď ale nemáme pro tuto činnost odborného dopravního psychologa.

Kdy přichází pracovní lékařství na řadu pro studenty?

Studenti k nám chodí ve 4. ročníku. Je to poměrně brzy, v půlce studia. Jak jsem už zmínila, tento obor je složený z několika oborů dalších, dříve s ním začínali až v 5. ročníku. Na druhou stranu vidím, že mladší studenti učivo lépe přijímají, mají na něj zkrátka více prostoru, nejsou tak zahlcení. Bohužel, zájem absolventů o práci v oboru pracovní lékařství není velký. Když studenti zjistí, že u nás potřebují dvě atestace, nejdříve internu či praktické lékařství a pak ještě atestaci z pracovního lékařství, která je velmi obsáhlá, ztrácejí zájem.

Pozitiva ale přece také existují?

No ano! Pracovní lékařství není akutní obor, nemáme služby, o víkendech jsme doma, odpoledne také, což v medicíně není úplně obvyklé. To by mohlo být lákadlo hlavně pro lékařky, maminky. Jenže absolventky o tom ve svém věku ještě moc nepřemýšlejí. Pozitivní věc je, že pracovní místa máme, a podle všeho mít budeme, protože je nás tu více starších lékařů. A navíc se tato profese může vykonávat i v terénu.

A co zkouška, je to pro mediky obávaný strašák?

Předmět, ze kterého je pak státní zkouška v 5. ročníku, se nazývá Ochrana a podpora zdraví a patří pod něj epidemiologie, pracovní lékařství, sociální lékařství, hygiena, tělovýchovné lékařství a rehabilitace. Studenti ji zatím zvládají dobře. Jsou úspěšní. Zvláště ti, kteří si umějí dát věci do souvislostí a všechno učivo si logicky propojit.

Obvyklá otázka na závěr: co vás kromě práce ještě baví, u čeho se odreagujete?

Ráda se „hrabu v zemi“ u nás na chalupě kousek od Plzně, ráda čtu a těším se, až budu v důchodu chodit do knihovny. A s manželem moc rádi cestujeme. Cestování se mi zalíbilo už jako malé a vydrželo to. Cesta po USA nám kvůli covidu bohužel úplně nevyšla, museli jsme se po třech dnech vrátit. Ale díky synovi, který běhá dlouhé tratě a já s ním jezdila na závody, jsem se dvakrát podívala do Austrálie. A velká radost a zábava jsou naše dvě vnuky.

Valnou hromadu SSSČR hostila Plzeň

Poslední březnový víkend se funkcionáři a členové Sdružení studentů stomatologie ČR setkali na 48. Valné hromadě.

Tentokrát byla hostujícím fakultním městem Plzeň. Tradičně nechyběly kromě jednání valné hromady, voleb a diskusí teambuildingové aktivity a bohatý společenský program.

Valnou hromadu jsme započali 28. 3. společnou večeří všech účastníků v restauraci U Rytíře Lochoty. Hostem večera byla MDDr. Veronika Kuchařová, která se s námi v poutavé přednášce podělila o své protetické přešlapy, neúspěchy a jejich následná řešení. Po přednášce nás čekal napínavý ZubQuiz, ve kterém měly týmy možnost prokázat své znalosti z různých oblastí odborných i neodborných.

Sobotní ráno už nás po společné snídani čekalo samotné jednání, které probíhalo v prostorách kampusu LF. Po úvodním slově prezidentky sdružení a schválení agendy nám výkonná rada představila svou práci za uplynulý půlrok a přednesla plány na následující období. Velice si vážíme toho, že pozvání na Valnou hromadu přijal viceprezident České stomatologické komory MUDr. Robert Houba, Ph.D. Připravil si pár slov o fungování ČSK, její historii, současnou podobě a naší vzájemné spolupráci.

V odpolední části jednání jsme se věnovali celkovému zhodnocení nedávno proběhlého Kongresu studentů stomatologie, a to jak z pohledu spokojenosti účastníků a sponzorů, tak i z hlediska přednášejících lékařů a organizačního týmu. Následovaly volby nových funkcionářů.

Podstatnou změnou ve složení výkonné rady bylo zvolení nového prezidenta SSSČR. Stal se jím Jakub Kovač, student 3. ročníku Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Dosavadní prezidentce Kristýně Štátné bylo za její skvělou práci uděleno doživotní alumni členství ve sdružení.

Organizátorky ZubQuizu Andrea Svobodová, Kateřina Medřická a Barbora Protivová

Po formální části sobotního dne jsme se odreagovali během únikové hry po Plzni, která nás dovedla až do restaurace U Rytíře Lochoty. Po večeři následovala afterparty v klubu Ucho.

Děkujeme všem za příjemně strávený víkend a organizátorům z řad plzeňského SSSČR, kteří celý program naplánovali a zrealizovali. Těšíme se na další setkání!

Za organizační tým Kateřina Medřická

Hmotnostní spektrometr pomáhá zlepšovat dávkování léků

Klinická biochemie dnes nabízí mnohem víc než jen rutinní laboratorní diagnostiku – propojuje nejmodernější analytické technologie s přímým přínosem pro pacienta. Fakultní nemocnice Plzeň nově využívá k monitorování hladin léků špičkový hmotnostní spektrometr (MS/MS).

Pracovníci ústavu
RNDr. Pavel Prokop
a Mgr. Hana Vimmerová.
Foto: archiv ústavu

Ten umožňuje cíleně upravit léčbu podle individuálních potřeb. O využití této metody v praxi jsme si povídali s přednostou Ústavu klinické biochemie a hematologie MUDr. Danielem Rajdlem, Ph.D.

Jak konkrétně tato technologie prospívá pacientům?

Například při léčbě antidepresiv: psychiatr nasadí léčbu a čeká 14 až 30 dnů, zda bude účinná. Pokud se neprojeví efekt, je třeba zjistit, zda se jedná o nežádoucí účinky nebo nízkou hladinu léku. Již po týdnu lze měřením hladiny v krvi zjistit, zda je koncentrace příliš nízká, nebo naopak vysoká, což umožní lékařům rychle upravit dávkování. Výsledkem je efektivnější léčba a zlepšená prognóza.

Na jakém principu je metoda hmotnostní spektrometrie založena?

Představte si knihovnu, kde znáte hmotnost každé knihy, ale nemůžete se na ně podívat. Místo toho knihy rozdělíte na části a na základě specifické hmotnosti těchto fragmentů určíte, o jakou knihu se jedná. Podobně funguje tandemová hmotnostní spektrometrie (MS/MS). Nejprve je molekula analytu (například léku) ionizována, což znamená,

že jí je udělen elektrický náboj. Přístroj následně měří poměr hmotnosti k náboji (m/z , mass-to-charge ratio) těchto iontů. V první fázi (MS1) je stanoveno m/z celé molekuly. Poté je molekula fragmentována a jednotlivé fragmenty jsou opět analyzovány podle jejich m/z ve druhé fázi (MS2). Každý fragment má specifický m/z vzorec, který slouží jako „otisk prstu“ dané látky.

Tato kombinace dvou za sebou řazených měření umožňuje vysokou specifičnost a citlivost. Na rozdíl od jiných metod (např. imunochemických), které často rozpoznávají jen skupiny podobných molekul, hmotnostní spektrometrie identifikuje konkrétní chemickou strukturu s velkou přesností.

Jak celý proces analýzy probíhá?

Po podání léku pacientovi se vyčká několik dní, než se vytvoří ustálená hladina (obvykle po pěti poločasech). Poté se odebere vzorek krve a analyzuje. Vzhledem k množství různých molekul v krvi je nutná předtřídící fáze – provádí se kapalinovou chromatografií. Následně přichází na řadu tandemová hmotnostní spektrometrie (MS/MS), která zajišťuje precizní identifikaci a kvantifikaci léčiva.

Je přístroj využíván pouze pro psychiatrické léky?

Rozhodně ne. Tato technologie umožňuje měření téměř jakéhokoliv léčiva a v odlišné konfiguraci i analýzu proteinů, lipidů, hormonů a vitamínů. S ohledem na náročnost metody rozšiřujeme panel stanovovaných látek postupně. Aktuálně připravujeme stanovení antibiotik pro pacienty v kritickém stavu, iohexolu (pro měření glomerulární filtrace), antivirotik pro HIV pozitivní pacienty či imunosupresiv u nemocných s idiopatickými střevními záněty. Spolupracujeme také se soudním lékařstvím.

Jaká je spolupráce se soudní toxikologií?

Díky iniciativě Mgr. Balvína jsme zavedli toxikologický screening, který umožňuje přesně identifikovat specifické molekuly, například fentanyl či HHC. Tato metoda překonává běžné imunochemické testy, které často detekují pouze celé skupiny látek. Naše spolupráce s Oddělením lékařské farmakologie dále přispívá k individualizaci léčby na základě interakcí s dalšími léčivými, což zvyšuje přínos pro pacienta.

Na lékařské fakultě vyučujete předmět Klinická biochemie. Co byste vzkázal studentům, které tato metoda zaujala a uvažují o hlubší spolupráci s vaším ústavem nebo o kariéře v tomto oboru?

Klinická biochemie je dynamický obor, který propojuje analytickou preciznost s klinickou medicínou. Pomocí sofistikovaných principů – jako je právě hmotnostní spektrometrie – dokážeme porozumět základním patofyziologickým procesům přímo v kontextu péče o pacienta. Práce klinického biochemika je mimořádně různorodá: zahrnuje validaci laboratorních nálezů, dohled nad preanalytickou fází, vzdělávání lékařů, sester a studentů, klinický výzkum i přímý kontakt s pacientem v rámci specializované ambulance. Lékaři, kteří přešli do oboru z jiných klinických specializací, oceňují především pestrost práce a větší svobodu při volbě profesního zaměření. Pokud vás láká spojení technologie, vědy a klinického rozhodování, klinická biochemie vám nabídne široké spektrum možností a smysluplnou práci ve prospěch pacienta.

Vážené studentky a studenti,
budoucí kolegové,

FN Plzeň čeká jeden z největších milníků ve své historii. Získali jsme svolení Ministerstva financí ČR a Ministerstva zdravotnictví ČR, která nám umožnila vypsat výběrové řízení na dodavatele dlouho očekávané stavby – Pavilonu chirurgic-

kých oborů. Mám z toho velkou radost. Stavba a různé přesuny pracovišť z Bor na Lochotín budou trvat několik let, přesto nový pavilon posune celou FN Plzeň dál, směrem ke špičkovým zařízením západní Evropy.

Budova bude situována naproti Gynekologicko-porodnické klinice na současném parkovišti. Soustředíme v ní hlavní chirurgické obory, jako jsou chirurgie, ortopedie, neurochirurgie, urologie či anestezie a intenzivní péče. Součástí bude také v přízemí umístěný centrální příjem pacientů a urgentní příjem s operačním sálem. V pavilonu bude operační trakt se šesti operačními sály, jeden hybridní operační sál a v posledním podlaží na střeše heliport. Předpokládaný objem lůžek je cca 400. Celá stavba si vyžádá finanční prostředky ve výši čtyř miliard korun, z toho miliardu zaplatí samotná

nemocnice, peníze máme připravené v rezervním fondu, a tři miliardy máme přislíbené ze státního rozpočtu.

Pevně věřím, že mnozí z vás v našem dlouho očekávaném novém pavilonu po roce 2030 najdou to „své“ pracoviště a že oceníte práci těch, kteří napomohli mnohaletým úsilím k jeho vybudování.

Přeji Vám krásné jaro ve studijním i osobním životě.

doc. MUDr. Václav Šimánek, Ph.D.
ředitel FN Plzeň

Dr. Antonia Rotolo (University of Pennsylvania), dr. Monika Holubová (LFP) a dr. Lucie Houdová (FAV ZČU)
na konferenci CiRT 2025 Meeting

Biomedicínské centrum v mezinárodním výzkumu buněčné terapie

Biomedicínské centrum LF v Plzni je zakládajícím partnerem mezinárodního konsorcia CiRT (Consortium for iNKT cell-based Research and Therapy), jehož cílem je vývoj nové generace buněčných terapií pro léčbu rakoviny, závažných infekcí a nemocí imunitního systému. Do prestižního projektu se kromě plzeňské LF zapojila také Západočeská univerzita v Plzni a University of Pennsylvania – jedna z předních světových institucí v oblasti medicínského výzkumu.

Konsorcium CiRT v sobě propojuje několik disciplín – biologii, medicínu a technologii. Technologickou stránku do projektu přináší odborníci z výzkumného centra NTIS (Nové technologie pro informační společnost) Fakulty aplikovaných věd ZČU pod vedením dr. Lucie Houdové. První mezinárodní setkání konsorcia, které umožnilo

účastníkům při osobním setkání sdílet poznatky z výzkumu, se odehrálo v únoru 2025 v Praze.

Předmětem výzkumu jsou tzv. iNKT buňky (invariant natural killer T-cells), neboli přirození „buněční zabijáci“, kteří se chovají jako vysoce inteligentní jednotka v armádě imunitního systému. Tyto buňky

mají unikátní schopnost rozpoznat a ničit nádorové buňky, aniž by poškozovaly zdravé tkáně, a zároveň povzbudit ostatní imunitní buňky ke společnému boji. Navíc působí jako „imunitní restart“ – dokážou obnovit rovnováhu v organismu, což je klíčové například u pacientů po transplantacích nebo u jedinců s oslabenou imunitou.

„Výzkum buněk iNKT je aktuálně jedním z nejperspektivnějších směrů v oblasti imunoterapie. Oproti tradiční chemoterapii nabízejí nejen vyšší účinnost, ale i šetrnější průběh pro pacienta. Jde o krok směrem k personalizované a méně zatěžující léčbě,“ říká dr. Monika Holubová, vedoucí výzkumné skupiny v Biomedicínském centru LFP.

Jednou z výjimečných vlastností iNKT buněk je, že se po podání do těla pacienta dokážou dále množit a přetrvávat, čímž poskytují dlouhodobou ochranu proti návratu onemocnění. To z nich činí „živé léky“, které mohou být podány jednorázově, a přesto zůstat dlouhodobě účinné. Navíc se dokážou přepínat do různých funkcí, takže i v případě, že byly aplikovány za účelem léčby nádoro-

vých onemocnění, dokážou později pomoci imunitě také při zvládání infekčních onemocnění.

Dalším krokem výzkumu je vývoj tzv. CAR iNKT buněk – geneticky upravených variant, které kombinují vysoce specifické cílení (pomocí receptoru CAR – chimeric antigen receptor) s přirozenými schopnostmi iNKT buněk. Vzhledem k tomu, že tyto buňky nereagují alogenně (tj. nereagují na tělo příjemce v závislosti na skladbě HLA molekul), otevírá se zde možnost vytvoření „off-the-shelf“ terapie, tedy léčby, která není závislá na buňkách konkrétního pacienta, ale využívá univerzální buňky od zdravých dárců. To výrazně zjednodušuje přípravu léčby, snižuje náklady a rozšiřuje její dostupnost.

„Pro naši fakultu i Biomedicínské centrum je to obrovská příležitost. Nejen že se podílíme na výzkumu s potenciálem skutečně změnit způsob léčby onkologických a imunologických onemocnění, ale zároveň posilujeme mezinárodní postavení naší instituce a přinášíme nové impulzy do výuky i zapojení studentů,“ uzavírá dr. Holubová.

Foto: konsorciem CiRT

Výzkum buněk iNKT je aktuálně jedním z nejperspektivnějších směrů v oblasti imunoterapie. Oproti tradiční chemoterapii nabízejí nejen vyšší účinnost, ale i šetrnější průběh pro pacienta. Jde o krok směrem k personalizované a méně zatěžující léčbě.

Čestný titul doctor honoris causa UK pro **Kari Hemminkiho**

Profesor Kari Hemminki, světově uznávaný výzkumník v oblasti epidemiologie nádorových onemocnění a genetických rizikových faktorů, od roku 2019 působící na LFP, byl 4. března 2025 oceněn čestným doktorátem Univerzity Karlovy.

Jako držitel prestižní pozice ERA Chair v projektu excelentního výzkumu v onkologii Chaperon rozvinul na LFP špičkový výzkum v tomto oboru. V Biomedicinském centru LFP založil a vede Laboratoř translační genomiky nádorových onemocnění.

Kari Jussi Hemminki po studiích na univerzitě v Helsinkách, kde získal titul doktora medicíny a doktora filozofie, absolvoval postdoktorandská studia na Univerzitě Johnse Hopkinse v americkém Baltimoru. Coby profesor působil patnáct let ve švédském Institutu Karolinska, v oblasti epidemiologie. Na dalších patnáct let spojil svou kariéru s Německým centrem pro výzkum rakoviny a Univerzitou v Heidelbergu.

„Mým prvním kontaktem s Československem byl rok 1968, kdy jsem v létě navštívil Prahu,“ zavzpomínal Kari Hemminki při udílení čestného doktorátu. „Druhý kontakt byl ve Finsku, když jsem přijal mladého českého postdoktoranda, aby pracoval v mé laboratoři v Helsinkách na výzkumu chemické karcinogeneze. A potřetí, když jsem přednášel na mezinárodním kurzu v Ostravě. Tam jsem se seznámil se studentem, který byl statistikem ze švédského registru rakoviny. Krátce nato jsme založili švédskou databázi rodinných nádorů, což následně vedlo k mému přijetí do Německého centra pro výzkum rakoviny, kde jsme se zaměřili na rodinné nádory a predisponující geny. Pracoval jsem tam až do roku 2019, kdy jsem odcházel do německého důchodu a zároveň byl připraven na nové výzvy na Univerzitě Karlově.“

Po dlouholeté vědecké spolupráci s laboratoří nádorové léčby a regenerace tkáně Biomedicinského centra LFP se v roce 2019 ve výběrovém řízení stal držitelem pozice ERA Chair v projektu Chaperon výzvy Horizont 2020, řešeném právě na Lékařské fakultě v Plzni. Za necelých pět let v této roli dokázal se svým týmem publikovat přes sto impaktovaných publikací, z čehož čtyřicet bylo otištěno v periodikách prvního kvartilu. Pod jeho vedením získala jím založená laboratoř translační genomiky nádorových onemocnění značný objem grantové finanční podpory.

Přetrvávající spojení prof. Hemminkiho s Univerzitou v Heidelbergu představuje důležité pojítko s Univerzitou Karlovou a dalším prohloubením jejich spojení v rámci aliance 4EU+. Ta je totiž jednou z klíčových oblastí dalšího rozvoje nejen UK, ale i celoevropského vysokého školství.

Profesor Hemminki je zcela mimořádnou, celosvětově uznávanou a respektovanou osobností v oblasti genetiky a epidemiologie nádorových onemocnění. Během svého dosavadního profesního života dokázal vyprodukovat výjimečné množství zásadních vědeckých výsledků – jeho bibliografické záznamy čítají více než 1600 článků a jeho H-index je vyšší než 100. Přispěl k formulaci léčebných a diagnostických postupů a klasifikačních kritérií řady závažných a smrtelných onkologických onemocnění. Je též iniciativním a podnětným vedoucím a mentorem řady mladších výzkumníků, z nichž někteří již dosáhli vrcholu své vlastní úspěšné kariéry.

Foto: UK, Vladimír Šigut

Únor věnovaný osobnímu rozvoji a péči o sebe

Únorové semináře Centra podpory výuky byly tentokrát zaměřené na osobní rozvoj a péči o sebe. První workshop proběhl 5. února v bývalém sídle Ústavu sportovní medicíny pod názvem **Duševní servis prakticky aneb Jak o sebe pečovat netradičně**, druhý s názvem **Jak pracovat se studentem v krizi** se konal 11. února.

V úvodu Mgr. Alena Vrbová představila činnost Duševního servisu – poradny pro duševní zdraví (Ordinarius z.s.) a následně účastnice absolvovaly krátkou exkurzi po budově. Vstupní aktivita cílila na vzájemné seznámení a vyladění očekávání, účastnice pracovaly s obrázkovými kartami Život je život (Be Creative). Karty jim napomohly nejen si uvědomit, s čím na workshop přicházejí, ale také jaké emoce se k jejich „tady a teď“ pojí. Společně pak došlo na „sbírání“ emocí, hledání jejich opozit a také vzájemnou propojenost na psychické a fyzické úrovni.

V seberefektivní technice měly účastnice možnost zaměřit se na uvědomění svých nepříjemných emocí, řízeně si všímaly, jak s nimi pracují v běhu každodenního pracovního i osobního života. Tuto techniku pak reflektovaly ve dvojicích, z čehož vzešly podněty pro společné sdílení zaměřené na udržení duševní rovnováhy. Vyzkoušely si i pohybovou techniku „kolibřík“ a vědomé dýchání, tedy nástroje, které má každý z nás vždy takřikajíc po ruce.

Pokud vás tento workshop zaujal, další termín setkání naleznete již teď ve Vzdělávacím portálu UK.

Druhý seminář s názvem **Jak pracovat se studentem v krizi** proběhl 11. února pod vedením oblíbené doc. MUDr. Jitky Švíglerové, Ph.D. Zúčastnili se vyučující a další kolegové a kolegyně, kteří aktivně pracují

se studenty a chtěli zlepšit své dovednosti v komunikaci a způsobech podpory studentů, již prochází těžkou či přímo krizovou situací.

V úvodu účastníci vzájemně sdíleli své zkušenosti z praxe. Asi nepřekvapí, že nejčastěji se setkávají se studenty ve vypjatých situacích v průběhu zkouškového období. Ovšem větší či menší krize zažíváme všichni, časté jsou například v manželství po ránu, jak bylo zmíněno.

Účastníci se naučili rozpoznat příznaky počínající krize, jakých fyzických změn si všimnout, čemu věnovat pozornost v chování a získali řadu praktických doporučení a postupů pro jednání se studentem v krizi. Zjistili také, kam se obracet v případě nutnosti odborné pomoci pro studenty v krizi, ať už v rámci LFP, nebo dalších návazných služeb.

I tento workshop všichni hodnotili nadmíru pozitivně, jedno hodnocení za všechny si zde dovoluji citovat přímo: „Oceňuji přístup paní docentky, vše vysvětlovala přehledně a lidsky, na workshopu byla příjemná atmosféra a díky tomu byli dle mého názoru všichni účastníci více otevření. Dozvěděla jsem se, jak správně postupovat při kontaktu s kýmkoli v krizi a zároveň i čeho se vyvarovat, program tedy naprosto splnil má očekávání a já za něj děkuji.“

Martin Langer, Centrum podpory výuky

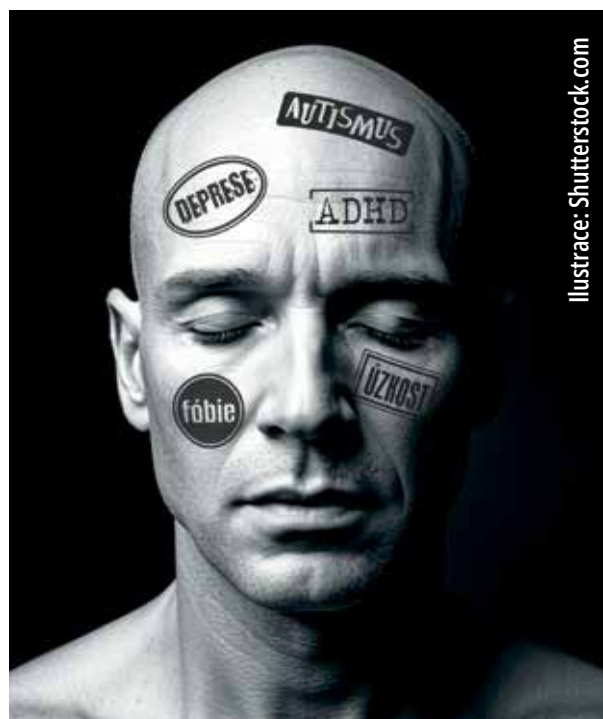
Výzkum Psychiatrické kliniky odhaluje psychiatrizaci v českém veřejném prostoru

Z obvyklých prožitků a vlastností se stávají symptomy duševních onemocnění

Studie Psychiatrické kliniky Lékařské fakulty v Plzni ukázala, že význam docela obvyklých slov jako „smutný“, „unavený“, „rozjívěný“ nebo „roztěkaný“ získává nádech psychopatologie. Výsledky sledující významové proměny podobných slov od počátku devadesátých let do začátku let dvacátých demonstrují probíhající psychiatrizaci: kulturní proměnu, která z docela obvyklých prožitků a vlastností dělá symptomy duševních onemocnění.

„Jedná se o slova, která popisují docela banální lidské vlastnosti nebo emoce. Je normální, že je člověk smutný, unavený nebo stydlivý. Tím, že se ta slova ve veřejném prostoru čím dál víc používají v kontextu duševních poruch, se mění naše vnímání toho smutku, únavy nebo studu. Čím dál víc k nim přistupujeme, jako by šlo o známky nějaké psychopatologie. V důsledku se pak může stát, že nevíme, co s takovými pocity dělat, protože dostaneme dojem, že bychom je vůbec zažívat neměli,“ vysvětluje autor studie, psycholog Vojtěch Pišl.

Ve studii použil algoritmy kvalitativní lingvistiky, aby sledoval náležitost různých slov do různých kontextů. „Snažíme se tak doložit jasnými daty, o čem se v psychiatrii čím dál víc diskutuje v teoretické rovině: totiž že se psychiatrické poruchy často zaměňují s přirozenými stresy a běžnými lidskými problémy. Týká se to především běžné lidské nespokojenosti, která v praxi může být zaměňována za lehčí depresi nebo úzkostnou poruchu. Běžná nepozornost a nezodpovědnost může být zaměňována za hyperkinetickou poruchu známou jako ADHD,“ doplňuje přednosta kliniky, profesor Jan Vevera.

Studie Psychiatricization in Czech lexical data: Everyday adjectives are acquiring clinical connotations je dostupná na stránkách nakladatelství Elsevier, které ji publikovalo v časopise New Ideas in Psychology: https://authors.elsevier.com/a/1kjKS_GfNqgevg

Snažíme se tak doložit jasnými daty, o čem se v psychiatrii čím dál víc diskutuje v teoretické rovině: totiž že se psychiatrické poruchy často zaměňují s přirozenými stresy a běžnými lidskými problémy.

1995–2025: 30 LET ČASOPISU FACULTAS NOSTRA

30
let
FA
NO

Počátkem 90. let sílila v akademické obci plzeňské lékařské fakulty potřeba lepší informovanosti o dění na fakultě i univerzitě a snaha informovat veřejnost o práci fakulty. Vedení fakulty se proto – mimo jiné – rozhodlo vydávat vlastní časopis.

Děkan prof. Jiří Valenta tehdy pověřil realizací tohoto rozhodnutí prodekanem prof. J. Kilianem. Když v dubnu 1995 vyšlo první číslo *Facultas nostra*, nikdo z členů tehdejší redakční rady netušil, jaký bude další osud časopisu. Redakční radu tvořila malá skupinka dobrovolníků – členů akademické obce, kteří chtěli na stránkách časopisu zachytit zejména hlavní události ze života fakulty. Měli tehdy významnou podporu vedení fakulty, neměli však s vydáváním časopisu žádné větší zkušenosti. Spolupráce a pomoc akademické veřejnosti byla zpočátku malá a rozpačitá.

Za prvních 20 let vyšlo 150 čísel *Facultas nostra* a v redakční radě se vystřídalá řada pracovníků fakulty, z nichž někteří již nejsou mezi námi. S úctou vzpomínáme na prvního šéfredaktora doc. MUDr. Josefa („Sašu“) Kohouta, CSc., i na prof. MUDr. RNDr. Jaroslava Slípku, DrSc., kteří patřili k zakladatelům časopisu; k nim patří i prof. MUDr. Jan Kilian, DrSc., i další šéfredaktor MUDr. Jaroslav Novák, Ph.D., doc. MUDr. Sylvie Vožehová, CSc., doc. MUDr. Jiří Beran, CSc., doc. MUDr. Lada Eberlová, Ph.D., MUDr. Věra Křížková, Ph.D., MUDr. Barbora Nussbaumerová, Ph.D.; dočasně byli členy redakční rady MUDr. Jiří Podlipný a studenti Petr Machold a Václav Pavelec. Do roku 2002 vycházela studentská příloha s názvem *RETRAKTOR*. Sté číslo časopisu vyšlo v roce 2011. Výtvarné pojetí časopisu dlouhodobě formovala paní Jarmila Jetelebová, o jazykovou úpravu pečovala PhDr. Dagmar Kozlíková, mnohé foto-

grafie pořídili pánové Viktor Dlouhý a Tomáš Ťupa. Časopis zprvu tiskl INOVA Press, poté dPress a od roku 2012 EUROVERLAG. Později převzalo z rozhodnutí děkana prof. Kreuzberga řízení časopisu vedení fakulty.

Prof. MUDr. Jan Kilian, DrSc.

Studentská příloha *Retraktor* (únor 2001)

Současnost: pedagogická, výzkumná i studentská platforma

Od dubna 2016 vychází časopis jako dvouměsíčník, mimo letní prázdniny – tedy pět čísel ročně. Tisk, sazbu a redakční podporu nyní zajišťuje NAVA tisk, nástupnická firma původní NAVA Nakladatelství a vydavatelské agentury, která produkci časopisu přebírala v roce 2016.

Časopis pokračuje v informování nejen pracovníků a studentů fakulty, ale i širší veřejnosti o dění na LFP. Časopis je ve své nové podobě platformou jak pedagogickou a výzkumnou, tak studentskou. Součástí nového plánu vedení fakulty byla i dohoda s Fakultní nemocnicí Plzeň o tom, že si obě instituce budou ve svých časopisech navzájem poskytovat prostor – a tak nyní v každém čísle najdete

vybranou informací o novinkách ve FN, a naopak součástí časopisu FN je aktualita z lékařské fakulty. Redakční radu Facultas nostra vede děkan prof. Jindřich Fínek, dalšími členy jsou proděkan pro rozvoj fakulty prof. Dana Müllerová, tajemnice Ing. Marie Klečková, dále Ing. Barbora Černíková z oddělení PR a marketingu, externí členkou je mediální expertka Mgr. Daniela Vítová. Váženým členem redakční rady, který nás bohužel předčasně opustil, byl prof. Vladislav Třeška.

S obměnou redakční rady a celkové koncepce časopisu byla v roce 2016 spojena také změna grafického stylu. Začala mu dominovat vínová barva převzatá ze znaku (pečeti) LFP. V této podobě časopis vydržel do roku 2023, kdy navázal na změnu vizuálního stylu fakulty a přeladil barevné schéma do kombinace tmavě modré a kardinálské červené, tedy barev, kterými se v současnosti prezentuje i celá Univerzita Karlova. A to je i podoba, jakou má časopis dnes.

Ing. Barbora Černíková

Vzpomínka na práci v redakční radě Facultas nostra

Když před 30 léty z iniciativy děkana prof. MUDr. Jiřího Valenty začal vycházet fakultní zpravodaj plzeňské lékařské fakulty Facultas nostra, byl jsem, jako asi většina zaměstnanců, pravidelným čtenářem. Časopis jsme dostávali na náš ústav v pravidelných intervalech, takže někdy kolem čísla 40 jsem si poté, co někteří první členové-zakladatelé časopisu přestali v redakční radě pracovat, přečetl výzvu, aby se přihlásili k práci v redakční radě případní další zájemci. Ozval jsem se tehdy vedoucímu redaktorovi MUDr. Josefu „Sašovi“ Kohoutovi, s nímž jsem se od vidění znal z dob, kdy jsem pravidelně docházel na porady na Klinice pracovního lékařství, zaměřené na výzkum zdravotní problematiky lesních dělníků, vedený přednostou kliniky doc. Hůzlem. Obdržel jsem od něj obratem pozvání na schůzi redakční rady.

Redakční rada tehdy zasedala v pracovně MUDr. Kohouta v suterénu původně chirurgické kliniky v areálu FN na Borech, v suterénu pavilonu č.

100. číslo časopisu (únor 2011)

První barevné číslo (leden 2012)

7. Když jsem prvně dorazil, byli již tehdejší členové redakční rady v plné práci. Saša Kohout mne představil doc. MUDr. Jiřímu Beranovi, s nímž jsem se viděl poprvé, a také prof. MUDr. Janu Kilianovi, s nímž jsem za studií na Stomatologické klinice do styku nepřišel, a později, kdy jsem byl na klinice pravidelně hostem coby pacient, se mým chrupem zabývali jiní kolegové. Čtvrtého člena redakční rady, prof. MUDr. Jaromíra Slípku, jsem znal jako jednoho ze svých prvních učitelů, neboť na povinné dvoutýdenní senové brigádě před začátkem studia na lékařské fakultě měl u naší skupiny po dobu jednoho týdne pedagogický dohled. A později jsme byli desítky let sousedy v lochotínském areálu naší lékařské fakulty.

Hned po představení jsem se zapojil do práce. Spočívala v tom, že členové rady si postupně předávali rukopisy příspěvků, které měly být zařazeny do nejbližšího připravovaného čísla. Pokud jsme našli nějaký překlep, pravopisnou chybu nebo stylistickou nesrovnalost, označili jsme je tužkou přímo do rukopisu. Když jsme takto všechny rukopisy prošli, Saša je ještě jednou prolistoval, kde bylo potřeba, otevřel diskusi k navržené úpravě textu, a poté jsme se s pocitem dobře vykonané práce rozešli. Hned při první schůzi mne zaujala nesmírně kultivovaná debata členů rady nejen k vlastní redakční problematice, ale vůbec k tématům, která byla na hony vzdálená a k nimž jsme se dostávali nejrůznějšími oklikami. Vynikal v tom sám vedou-

cí redaktor, neboť Saša jako mnohaletý zaměstnanec lékařské fakulty i fakultní nemocnice nejen kdekoho znal, ale také nejrůznější minulé události osobně prožil a pamatoval. Moje jméno se pak v tiráži objevilo myslím od čísla 42.

Jak výše vylíčeno, probíhala práce redakční rady až do druhé poloviny roku 2007. Tehdy nás zaskočila smutná zpráva, že náš Saša Kohout náhle odešel tam, odkud není návratu. Ve zbylém týmu bylo třeba se na nejbližší schůzi dohodnout, kdo se ujme funkce vedoucího redaktora. Moji kolegové se shodli na mně. Pochopil jsem to tak, že ač by každý z nich měl pro tuto práci lepší předpoklady, vzhledem ke svým akademickým povinnostem si nechtěli přibírat další časovou zátěž. Já sám jsem měl z minulých let určité zkušenosti z práce v redakční radě odborného periodika Vodní sporty, které vycházely do roku 1990 jako měsíčník pro plavecké sporty, kanoistiku a veslování. Takže jsem si byl možných obtíží, spojených se zodpovědností za obsah periodika a kvalitu příspěvků, dobře vědom.

Po krátkém azylu na našem Ústavu tělovýchovného lékařství využila redakční rada pozvání prof. Kiliana scházet se v seminární místnosti Stomatologické kliniky na Lochotíně. Do činnosti v redakční radě se zapojily po dlouhé době také dámy, takže jsme přivítali postupně MUDr. Barboru Nussbaumerovou, MUDr. Věru Křížkovou, MUDr. Ladu Eberlovou a krátce i doc. MUDr. Libuši Čeledovou. S redakční

Změna designu v roce 2016

Nový styl od roku 2024

práci souvisela nejen organizační zátěž spojená především se zajišťováním příspěvků od časově vytížených kolegů, informujících např. o jejich vlastních odborných akcích, vědeckých konferencích či přednáškových večerech, ale také zátěž fyzická, související s dopravou materiálů, především obrazových, do tiskárny, a následně prováděním korektury celého čísla před tiskem. Několik let to v mém případě znamenalo vyšlapat dvakrát týdně kopec za Homolkou do tiskárny d-Press na Slovanech, později do tiskárny Euroverlag v Bolzanově ulici, kam to už bylo „po ruce“. V obou tiskárnách jsem se setkával s nesmírně vstřícným jednáním všech zaměstnanců, ať již se na tisku Facultas nostra podíleli přípravou grafiky, úpravou obrazových příloh a fotografií, distribucí nebo radou ohledně kombinace fotek či úpravy textu. Pomáhali časopisu k tomu, aby v každém vydání čtenář našel to, co očekával, i nějakou aktuální informaci navíc, a aby každý výtisk také dokumentačně zachytil dění na fakultě v co nejširším měřítku. Do každého čísla jsme postupně měli připraveno až stovku námětů, z nichž se nakonec podařilo umís-

tit několik desítek. V určitém období jsme čtenáře seznamovali i s tradičními pranostikami či životními moudry v podobě citátů známých i méně známých osobností.

Přepisování skutečných rukopisů a zpracování mnoha článků do publikovatelné podoby by bylo nemyslitelné bez paní Věry Bukvové, sekretářky Ústavu tělovýchovného lékařství. Na obrazové výbavě se významnou měrou podíleli také fotografové Viktor Dlouhý a Tomáš Ťupa, jednalo se zejména o nejvýznamnější akce celostátního či mezinárodního významu. Kvalitě časopisu výrazně prospěla barevná úprava od 114. čísla. Časopis vycházel v mé době přibližně jednou měsíčně, při objemnějším obsahu též jako dvojčíslo. Někdy kolem šedesátého čísla jsem byl vyzván k zasílání jednoho čísla do Národní knihovny ČR. Postupně jsme tam doplnili všechna dříve vydaná čísla od zcela prvního, takže dnes by měli mít v archivu založenu kompletní řadu Facultas nostra. Do dalšího desetiletí přeji našemu fakultnímu periodiku mnoho přispěvatelů, zajímavých článků a spokojených čtenářů.

MUDr. Jaroslav Novák, Ph.D.

„Když v dubnu 1995 vyšlo první číslo Facultas nostra, nikdo z členů tehdejší redakční rady netušil, jaký bude další osud časopisu.“

Univerzita třetího věku Lékařské fakulty UK v Plzni záhájila zápisy 2025–2027

První přednáška dvouletého programu proběhne 16. září 2025. Na závěr programu přebírají posluchači osvědčení o absolvování univerzity v pražském Karolinu.

V ceně kurzu je učebnice s názvem „Člověk ve zdraví i v nemoci“ s podtitulem „Podpora zdraví a prevence nemocí ve stáří.“ Poplatek za rok studia je 1200 Kč.

Přednášky se konají vždy v úterý od 15:00 hodin v Hnědé posluchárně v hlavní budově fakulty (U1), alej Svobody 76, Plzeň.

Slavnostní křest knihy Stáří ve zdraví: fakulta hostila výjimečné odpoledne

V pondělí 10. února 2025 se Zelená posluchárna Lékařské fakulty v Plzni proměnila v dějiště výjimečného setkání. V rámci pořadu Křeslo pro hosta s Českým rozhlasem Plzeň zde proběhl nejen inspirativní rozhovor, ale také slavnostní křest odborné publikace Stáří ve zdraví.

Foto: Tomáš Ťupa

Knihy Stáří ve zdraví, vydaná nakladatelstvím Karolinum, je výsledkem mezioborové spolupráce a představuje ucelený pohled na problematiku stárnutí z perspektivy medicíny, sociologie i veřejného zdraví. Jejím cílem není jen informovat, ale především inspirovat k aktivnímu a důstojnému životu ve vyšším věku. Hlavní autorka knihy doc. Libuše Čeledová, která je zároveň vedoucí Ústavu sociálního a posudkového lékařství LFP a také fakultní Univerzity třetího věku, v úvodu setkání poděkovala všem spoluautorům knihy i přítomným zástupcům vydavatelství a zavzpomínala na proces jejího vzniku. K vlastnímu křtu poté přistoupily čestné kmotry knihy – prodělkanka LFP a vedoucí Ústavu hygieny a preventivní medicíny prof. Dana Müllerová, poslankyně

PČR za Plzeňský kraj dr. Ivana Mádllová a členka Rady města Plzně pro oblast kultury a památkové péče Mgr. Eliška Bartáková.

Druhá část programu patřila partnerovi akce – Českému rozhlasu Plzeň, který si v letošním roce připomíná 80 let od svého vzniku. Vedoucí programu Ing. Pavel Halla provedl přítomné historií regionálního vysílání, výhody nové technologie digitálního rozhlasu DAB+ pak představil mistr zvuku Roman Kropáček.

Publikum tvořili posluchači Univerzity třetího věku, které na závěr čekalo překvapení – symbolické blahopřání několika frekventantkám, které stejně jako Český rozhlas Plzeň či naše fakulta v letošním roce slaví své osmdesátiny.

Biatlonistka Kristýna Otcovská: sport i medicína jsou dlouhodobá práce

Kristýna Otcovská, studentka 4. ročníku Všeobecného lékařství na LFP, je také českou reprezentantkou v biatlonu a za sebou má už spoustu úspěchů.

Foto: UK, Veronika Vachule Nehasilová

◀ Kristýna Otcovská byla oceněna Mimořádnou cenou rektorky Univerzity Karlovy prof. MUDr. Mileny Králíčkové, Ph.D. pro rok 2024. Ceny rektorky UK jsou určeny studentům s výjimečnými výsledky ve studiu, vědě, sportu nebo společenském přínosu. Ocenění studenti je převzali 31. 3. 2025 ve Vlasteneckém sále Karolina.

V roce 2023 zvítězila na Zimních světových univerzitních hrách v Lake Placid, v sezóně 2024/25 se jí poprvé povedlo probojovat do Světového poháru. Zabodovala v Kontiolahti, odjela několik štafetových závodů, startovala na mistrovství světa a na konci sezóny triumfovala na IBU Cupu v Estonsku. O sportu i o studiu si s ní povídá vedoucí Ústavu tělesné výchovy a sportu Martin Červený.

Kristýno, kdybys se tě zeptal na vstup do reprezentace: jaký byl, co to pro tebe znamenalo?

Byl docela pozvolný. V biatlonu to funguje tak, že je letní příprava, pak přijde sezóna a tam teprve člověk závodí a nějak se porovnává s ostatními. V tom přelomovém roce jsem přípravu absolvovala u nás v klubu, trénoval mě táta. Existují i nějaké letní závody a na nich byly náznaky, takové „vlaštovky“, že by to mohlo být dobré. Na podzim na SCM Cupu pak přišel první zlom. To ještě není sniž, takže se závodí na kolečkových lyžích. Tam se mi podařilo porazit některé juniorské reprezentantky a v reprezentaci si mě vyhlédli, že bych asi mohla být dobrá. Začal se

dávat spousta času, to bylo super. Pak byly nominační závody a mně se povedlo dostat se na juniorské mistrovství světa a tam jsem byla jednou asi na 13. místě. Tím jsem na sebe upozornila a pak mě zařadili do reprezentačního B družstva.

Ty ses nakonec dostala i na Světové poháry, běhala jsi štafetu v reprezentaci České republiky. Tam ses musela nějakým způsobem „prokousat“. Mohla bys tu situaci popsát?

Vždycky na podzim se jede na první sniž někde, většinou třeba do Finska nebo do Norska, kde se dělají nominační závody. A tam si člověk může „vyjet“ místo ve Světovém poháru. Někdo to má dané – třeba když jste se umístili do první desítky Světového poháru v celkovém hodnocení minulý rok, máte to jisté – ale ostatní si to musí vyjždět, takže vy vlastně vždycky máte šanci se tam dostat, ať jste byl v přípravě v A týmu, nebo v B týmu. Během sezóny se to pak upravuje. Když to někomu v tom „světáku“ nejde, a někomu druhému se naopak daří v IBU Cupu (což je taková druhá liga, kterou jezdí ti, co se nedostanou do Světového poháru), tak se to pak

vymění. Takže to různě koluje. Vrcholem sezony je pak mistrovství světa nebo olympiáda, když je olympijský rok.

Jak se ti daří skloubit studium a sport na plzeňské lékařské fakultě?

Myslím si, že to do sebe docela pasuje. Mně třeba nejde učit se 10 hodin denně, to už ten mozek nedává, potřebuju nějakou fyzickou aktivitu. Tréninky zabere na podzim třeba tři hodiny denně, v létě to mohou být čtyři hodiny plus nějaké dojíždění. Časově to jde skloubit. Pro studium je to dobré v tom, že nejste pořád v tom učení a hlava si odpočine. Ze sportovního hlediska je to zase dobré proto, že nemáte jenom ten biatlon, že když se nedaří ve sportu, pořád tady máte něco jiného. Rozvazuje mi to ruce. Možná kdybych nedělala biatlon, mohla bych být o trochu lepší student – já jsem takový dvojkař... Ale mám prostě dlouhodobý cíl raději vystudovat školu a být dobrý doktor, než abych na škole měla „áčka“ a pak byla špatný doktor. A myslím si, že ty známky a to, jak člověk potom tu práci dělá, spolu až tolik nekoreluje.

Biatlon je skloubení, řekněme, dynamiky se zklidněním. Sám jsem závodně střílel z pistole, tak vím, že střílet po běhu je velice svízelné, nemluvě o tom, že existuje tlak médií. Příběhne na střelnici a všichni očekávají, že všechno trefí, když v tréninku všechno trefuje – a on si najednou uvědomí zodpovědnost té reprezentace, navíc když je to v Novém Městě na Moravě, stojí za ním tisíce diváků... Jednou to trefíš a říkáš si – co napodruhé, trefím to zase? Může studium medicíny, které je náročné na soustředění, člověku při takových myšlenkách nějak pomoci? A obráceně, pomáhá ti sport v učení?

Ohledně toho zklidnění na střelnici, tam myslím, že škola na to vliv nemá. To je spíš o celkovém nastavení. Při závodě to je takový adrenalin, že ten tlak ani nevnímám, nebo spíš si ho vytvářím sama, že chci teď dát tu nulu. Ale že bych přijížděla na střelnici a řekla si „tak teď se na mě kouká půl milionu lidí a musím to trefit“, tak to ne. Ve škole mi sport trochu dodává sebedůvěru. Říkám si třeba: už jsem zvládla jet štafetu v Oberhofu před dvaceti tisíci lidí, tak prostě zvládnu tuhle zkoušku.

Byla jsi oceněná paní rektorkou jako výjimečný student, který umí skloubit sportovní výkonnost se studijními výsledky. Cítíš ty sama, že třeba ve školním kolektivu nebo i jinde jsi stavěná do pozice „té, kterou uvidíme o víkendu v televizi“? Nebo to těmi studenty vůbec vnímáno není?

K tomu mě napadají dvě věci. Já nejsem nějak zvlášť známý člověk. Stalo se mi jen jednou, že se se mnou chtěl někdo vyfotit v tramvaji. V tom závodním oblečení člověk vypadá dost jinak než v reálu, takže ani nejsem moc poznat. A za druhé, nemyslím si, že studenti medicíny jsou nějak velcí sportovní fandové. Já se aspoň pohybuju v okruhu lidí, kteří se tím moc nezabývají, velká část z nich mě asi vůbec nezná. To mě drží nohama na zemi. Že nejsem „ta reprezentantka“. Jsem pořád Kristýna. Oni nakonec i ti slavní známí jsou normální lidi, když se s nimi bavíte

osobně a nemáte ty růžové brýle. Takže když se chovám normálně, tak mě všichni berou normálně. To je právě to krásné, že je to tady na fakultě všechno úplně normální.

Přestože je všechno normální, dosáhla jsi nějakých výsledků. Dostala se do reprezentace, účastnila se Světového poháru. Jak bys shrnula výsledky, kterých jsi zatím dosáhla v rámci pobytu v reprezentaci? Jsou pro tebe tím, co sis představovala, nebo jsi měla vyšší cíle?

Rozhodně jsem měla vyšší cíle. Já si nemyslím, že to byla úplně povedená sezona. Povedl se nám závod v Kontiolahti hned na začátku sezony, ale pak to šlo celé dolů. Jen nějaké štafetové závody tam byly docela dobré a až na začátku března se mi povedlo vyhrát IBU Cup v Estonku. Toho si fakt cením, to bylo skvělé, výborný zážitek. Myslím si, že to snad ukazuje nějaký můj potenciál do budoucna. Ale docela mi během sezóny odešla střelba, i ten běh byl nic moc. Takže shrnuto – začátek sezóny dobrý a pak konec dobrý.

Mluvíš o potenciálu do budoucna. Jaké jsou tvé cíle v současné době? Chceš se prostě držet v reprezentační skupině, nebo máš nějaký osobní cíl, který by sis chtěla splnit?

Mám nějaké osobní cíle, které asi nechci říkat veřejně, ale rozhodně bude olympijská sezona, takže bych se chtěla zkusit dostat na olympiádu. Tam o nominaci rozhodují výsledky na začátku sezóny, která začne koncem listopadu. Na základě výsledků ze závodů si do reprezentace vezmou čtyři nejlepší, a ještě pak bude pátý náhradník nebo náhradnice.

Bavíme se o těch sportovních cílech, ale ty máš určité i nějaké studijní a pracovní. Jak jsi už naznačovala, byla bys ráda dobrým lékařem. Vybrala sis již obor, kterým by ses chtěla zabývat?

Jak procházím studiem a seznamuju se s různými obory, tak mě baví de facto všechno. Zatím jsem vyloučila asi jen jeden obor. Mám spíš ustálenou takovou filozofii, jak to chci dělat, než abych věděla, co přesně. Víím, že se chci stále v tom oboru vzdělávat, pracovat na sobě a zlepšovat se. Protože si myslím, že teprve praxe nás naučí a udělá z nás dobré doktory. V tomhle mi k tomu sport dává takovou paralelu, že je to nějaká dlouhodobá práce, která se potom zúročí v závodech: když vyhrájete, vidíte, že to mělo nějaký smysl. Úplně stejná práce je v medicíně, jen vás potom média neoslavují, že jste vyhráli olympiádu. Ale zase třeba někomu zachráníte život, to je asi lepší.

Děkuji ti za rozhovor. Teď aspoň ti, kteří budou číst tento článek, budou vědět, že na fakultě existuješ, že jsi ta obyčejná holka, která je sice občas v televizi, ale taky s nimi normálně chodíš na obědy.

Také děkuji!

(O začátcích sportovní kariéry Kristýny Otcovské si můžete přečíst v magazínu Univerzity Karlovy Forum č. 2/2022, www.ukforum.cz.)

Týden mozku opět přilákal veřejnost

Fascinující svět lidského mozku přiblížili neurovědci LFP a FN Plzeň veřejnosti sérií přednášek během Týdne mozku. Akce proběhla ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje ve dvou blocích.

Foto: Libor Kočí

V pondělí 10. a ve čtvrtek 13. března bylo na výběr z témat, která zahrnovala aktuální výzkum i klinické otázky související s fungováním mozku.

Pondělní program se nesl ve znamení experimentálních neurověd. Neurofyziolog doc. Karel Ježek, vedoucí Laboratoře experimentální neurofyziologie v Biomedicinském centru, otevřel večer poutavou přednáškou o paralelách mezi lidským mozkem a umělou inteligencí. Patofyzioložka dr. Dana Jelínková osvětlila zákonitosti a poruchy biorytmů. Mohou se poznatky o zvířatech, která umějí hibernovat, využít pro člověka? Tomu se věnoval neurofyziolog dr. Karel Blahna. Neuropsycholog Vojtěch Pišl zakončil večer tématem stresu a jeho souvislosti s vírou v konspirační teorie.

Čtvrteční část patřila klinickým neurovědám. Psychiatr prof. Jan Vevera se zaměřil na neurobiologické pozadí schizofrenie a deprese. Neurochirurg doc. Vladimír Přibáň zakončil program přehledem aktu-

álních možností a budoucích perspektiv v oblasti cévní neurochirurgie. Neurolog dr. Jiří Polívka se ve své přednášce ohlédl za vývojem výzkumu Alzheimerovy choroby. Mimo jiné připomenul, že ve stejném roce jako Alois Alzheimer popsal stejnou nemoc také český vědec Oskar Fischer, jeho objev byl však upozaděn a zapomenut, patrně kvůli antisemitismu před 2. světovou válkou a také kvůli konkurenci mezi výzkumnými laboratořemi.

Obě přednášková odpoledne přilákala desítky posluchačů všech věkových kategorií, kteří se aktivně zapojovali do diskusí.

Týden mozku, který každoročně pořádá Akademie věd ČR jako součást mezinárodní iniciativy Brain Awareness Week, se letos konal od 10. do 16. března nejen v Praze, ale i v dalších městech po celé republice. Cílem akce je zvýšit povědomí veřejnosti o důležitosti výzkumu mozku a přiblížit aktuální vědecké poznatky srozumitelnou formou všem zájemcům.

Daruj krev a vyhraj!

Darování krve zachraňuje životy – a díky nové iniciativě studentky Michaely Jurkové může navíc přinést i dvě vstupenky na muzikál Dracula v Divadle J. K. Tyla.

Soutěž „Daruj krev a vyhraj!“, která probíhá od 20. března do 30. dubna 2025, je pilotní verzí nové akce motivované původní Fakultní pijavicí. Zaštiťuje ji studentský spolek IFMSA Plzeň a jejím cílem je oslovit nejen prvodárce, ale i zkušené dárce z řad studentů a zaměstnanců Lékařské fakulty UK v Plzni.

„Myšlenku obnovit dřívější Fakultní pijavicí jsem nosila v hlavě delší dobu. Vedle studia mám brigádu jako uvaděčka v Divadle J. K. Tyla, a když jsem viděla muzikál Dracula, napadlo mě spojit téma darování krve právě s tímto představením,“ popisuje Michaela Jurková, studentka 5. ročníku Všeobecného lékařství LFP. Kontaktovala vedení divadla, které se pro nápad nadchlo a poskytlo dvě vstupenky na muzikál jako hlavní cenu do soutěže. „Muzikál Dracula je v Plzni velkým hitem a jeho

Jak se zapojit do soutěže Daruj krev a vyhraj!?

1. Objednejte se k odběru v systému **Transfuzního oddělení FN Bory**.
2. Darujte krev v období **20. 3. – 30. 4. 2025**.
3. Pošlete **fotografii potvrzení o darování** na e-mail: **darujkrev.lfp@ifmsa.cz**.
4. Do předmětu e-mailu napište: **jméno, příjmení a obor (všeob, zubní, zaměstnanec)**.

titulní postava – herec Josef Hruškoci – jako symbolický „piják krve“ zve dárce k odběru,“ doplňuje Míša s úsměvem.

Do organizace se zapojil i studentský spolek IFMSA, a to díky jeho člence Šárce Tauchmanové, které se Míša o svém nápadu zmínila. Šárka ji se spolkem propojila a pomohla projekt rozjet. „Společně s Dominikem Martínkem, který se v IFMSA Plzeň stará o grafiku a sociální síť, jsme připravili kampaň, jež má oslovit fakultní komunitu a připomenout, jak důležité a přitom jednoduché je darovat krev,“ říká Míša.

Vedle vstupenek na Dracula čekají na účastníky i další ceny od sponzorů. Zapojit se může každý student nebo zaměstnanec LFP, který daruje krev na Transfuzním oddělení FN Borech v období **od 20. března do 30. dubna** a zašle potvrzení o odběru na e-mailovou adresu: **darujkrev.lfp@ifmsa.cz**. Do předmětu e-mailu je potřeba uvést jméno, příjmení a obor (např. všeobecné lékařství, zubní lékařství nebo zaměstnanec).

Kampaň má oslovit fakultní komunitu a připomenout, jak důležité a přitom jednoduché je darovat krev.

62. STUDENTSKÁ VĚDECKÁ KONFERENCE

12. 5. 2025 | 8:30 Hnědá posluchárna
Lékařská fakulta UK v Plzni

Soutěžní přehlídka vědeckých prací pre- a postgraduálních studentů LFP.
Letos poprvé bude udělena Cena publika. Přijďte podpořit své spolužáky a kolegy!

08:30 úvodní slovo

děkan fakulty prof. MUDr. Jindřich Fínek, Ph. D.,
proděkan pro doktorské studium prof. PharmDr. Radek Kučera, Ph.D.

08:40 zvaná přednáška

vítězka 61. ročníku konference Maria Stefania Massaro, studentka
doktorského studijního programu Experimental Surgery,
název přednášky: Beyond the falcon tube Innovations in liver tissue engineering

09:00 zahájení prezentací (rozdělení do poslucháren dle programu)

16:30 vyhlášení výsledků

Srdečně zveme všechny studentky a studenty, akademiky, vědecké pracovníky a všechny kolegyně a kolegy z LFP.

Více informací

